

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 477/2022-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Barborka hypericum n. o.**, Slnčná 16, Rožňava, IČO 52 135 322, zastúpenej advokátskou kanceláriou Steiner & Associates s. r. o., Plávková 2, Košice, IČO 36 864 081, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Pavla Šteinerja, proti uzneseniu Okresného súdu Košice I č. k. 35 C 3/2022-138 z 1. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 31. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 35 C 3/2022-138 z 1. apríla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje označené rozhodnutie zrušiť.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľka v procesnej pozícii žalobkyne podala 21. decembra 2021 na okresnom súde žalobu o zaplatenie finančného príspevku na prevádzku a poskytovanie sociálnej služby proti žalovanému Košickému samosprávnemu kraju (ďalej len „žalovaný“). Okresný súd po podaní žaloby uznesením vyzval žalovaného na podanie vyjadrenia v lehote 15 dní od doručenia uznesenia s poučením o následkoch nesplnenia povinnosti vyjadriť sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie podľa § 273 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Žalovaný uznesenie s výzvou na podanie vyjadrenia prevzal 12. januára 2022. Po márnom uplynutí lehoty na podanie vyjadrenia žalovaného okresný súd 7. marca 2022 o veci rozhodol rozsudkom pre zmeškanie tak, že podanej žalobe vyhovel.

4. Žalovaný podal návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie spolu s vyjadrením k podanej žalobe 10. marca 2022. Svoj návrh dôvodil existenciou ospravedlniteľných dôvodov spočívajúcich v skutočnosti, že po doručení uznesenia súdu s výzvou na podanie vyjadrenia k podanej žalobe toto odoslal svojmu právnomu zástupcovi 14. januára 2022 (piatok) v poobedňajších hodinách mimo pracovného času. V priebehu nadchádzajúceho víkendu došlo u právneho zástupcu, ako aj jeho spolupracovníkov k náhlemu zhoršeniu zdravotného stavu v súvislosti s ochorením COVID-19. Právny zástupca bol práceneschopný od 17. januára 2022 až do 30. januára 2022. Rovnako dlho bol práceneschopný aj ním zamestnaný koncipient, administratívna pracovníčka bola práceneschopná od 17. januára 2022 do 6. februára 2022.

5. Okresný súd napadnutým uznesením vyhovel návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, keďže dôvody uvádzané žalovaným vyhodnotil ako vážne a ospravedlniteľné.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktorým bol zrušený rozsudok pre zmeškanie, argumentuje:

a) Dôvody uvádzané žalovaným, ktoré okresný súd uznal ako ospravedlniteľné, sa podľa sťažovateľky nezakladajú na pravde. Žalovaný, ktorým je samosprávny kraj, mal sám dbať o zachovanie lehoty na podanie vyjadrenia, resp. advokát mal žalovaného upozorniť na svoju práceneschopnosť, žalovaný nepreukázal, že by bol právny zástupca hospitalizovaný, preto sa domnieva, že mohol komunikovať prinajmenšom telefonicky a so svojím stavom oboznámiť žalovaného. K posudzovaniu ospravedlniteľnosti dôvodov sťažovateľka poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 5 Obdo 26/2019, v zmysle ktorého posúdenie ospravedlniteľnosti je potrebné hodnotiť v širších súvislostiach. Nezájem žalovaného o konanie možno badať aj v tom, že aj po uplynutí lehoty na vyjadrenie viac ako mesiac dodatočne okresnému súdu nezaslal vyjadrenie k žalobe.

b) Sťažovateľka uvádza, že jeden deň pred vydaním napadnutého uznesenia podala na okresnom súde vyjadrenie, v ktorom upozornila na nepravdivosť tvrdení právneho zástupcu žalovaného, keďže v inom konaní tento právny zástupca podal vyjadrenie na súde počas svojej práceneschopnosti. S týmto vyjadrením sa okresný súd žiadnym spôsobom nevysporiadal, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie, zároveň bol porušený aj princíp rovnosti zbraní, pretože okresný súd síce sťažovateľku nevyzval na vyjadrenie sa k možnosti zrušenia kontumačného rozsudku, avšak sťažovateľka sa po nahliadnutí do súdneho spisu dozvedela o návrhu žalovaného na zrušenie kontumačného rozsudku, ku ktorému iniciatívne podala vyjadrenie, na ktoré okresný súd v napadnutom uznesení vôbec neprihliadal.

c) Na podporu svojich tvrdení sťažovateľka poukazuje na nálezy ústavného súdu vo veciach sp. zn. IV. ÚS 88/2020, IV. ÚS 32/2021 a I. ÚS 238/2019 zaoberajúce sa neúčinnosťou elektronického doručenia podľa § 33 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti

orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov, pričom v prejednávanej veci nenastali okolnosti, ktoré by mohli vyvolať tento postup.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bol zrušený rozsudok pre zmeškanie, pričom na tento postup podľa sťažovateľky neboli splnené zákonné dôvody, navyše malo dôjsť aj k porušeniu princípu rovnosti zbraní, keď okresný súd neprihliadal na vyjadrenie sťažovateľky, ktoré sama iniciatívne k veci podala.

8. Je potrebné zdôrazniť, že predmetom ústavnej sťažnosti je zrušujúce (teda nemeritórne) rozhodnutie okresného súdu, čo znamená, že súdne konanie pred všeobecným súdom ďalej pokračuje.

9. Úlohou ústavného súdu je najmä posúdiť, či je konanie pred všeobecným súdom spravodlivé ako celok (pozri tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, č. 32106/96, bod 47). To je v zásade možné až po jeho definitívnom skončení. Povinnosť chrániť základné práva totiž majú aj všeobecné súdy a až v prípade, keď v tejto úlohe zlyhajú v zásade ako celok, môže do ich činnosti zasiahnuť ústavný súd (IV. ÚS 79/2020, IV. ÚS 357/2021). Ústavný súd preto spravidla nepristupuje k prieskumu zrušujúcich rozhodnutí a nezasahuje do prebiehajúceho, ešte neskončeného konania pred všeobecnými súdmi (II. ÚS 562/2018, II. ÚS 406/2018, III. ÚS 481/2017). Takýto prieskum je pripustený len veľmi výnimočne, v prípadoch, keď by namietané pochybenie zaťažilo celý ďalší proces zásadnou vadou, ktorá by už nebola reparovateľná v ďalšom konaní (III. ÚS 46/2013, I. ÚS 227/2018), alebo z dôvodov, že kasačné rozhodnutie vytvorilo vo veci pevný hmotnoprávny základ rozhodovania pre súdy nižších stupňov.

10. V tomto prípade okresný súd postupom podľa § 273 písm. a) CSP vydal rozsudok pre zmeškanie, pretože žalovaný nepodal vyjadrenie k žalobe. Žalovaný žiadal rozsudok pre zmeškanie zrušiť postupom podľa § 277 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého ak žalovaný z ospravedlniteľných dôvodov zmeškal lehotu na podanie vyjadrenia, môže podať návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie spolu s vyjadrením.

11. Ospravedlniteľným dôvodom, pre ktorý došlo k zrušeniu rozsudku pre zmeškanie, bola práceneschopnosť právneho zástupcu žalovaného z dôvodu ochorenia na COVID-19, čo žalovaný riadne preukázal a sťažovateľka nespochybnila túto okolnosť. Sťažovateľka v podstate namieta mieru intenzity ochorenia, t. j. či počas práceneschopnosti sa právny zástupca mohol oboznámiť s podanou žalobou a podať vyjadrenie, resp. či mohol právny zástupca žalovaného informovať žalovaného o nemožnosti podať vyjadrenie. Podrobnejšie skúmanie zdravotného stavu právneho zástupcu žalovaného a hľadanie iných možností, ako by sa dalo predísť zmeškaniu lehoty, nie je úlohou ústavného súdu. Pre účely posudzovania udržateľnosti záverov okresného súdu je postačujúce, že tu existovali objektívne okolnosti – ochorenie právneho zástupcu doložené lekárskeym potvrdením, ktoré tento nemohol ovplyvniť.

12. Podľa § 122 CSP súd odpustí zmeškanie lehoty, ak ju strana, zástupca alebo procesný opatrovník zmeškal z ospravedlniteľného dôvodu a bol preto vylúčený z úkonu, ktorý mu patrí. Návrh treba podať do 15 dní po odpadnutí prekážky a treba s ním spojiť i zmeškaný úkon.

13. Z dikcie § 277 ods. 1 CSP vyplýva, že k návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaný pripojí aj vyjadrenie, ktorého podanie zmeškal. Žalovaný teda nemá povinnosť toto vyjadrenie predkladať ihneď po tom, ako u neho odpadla prekážka, pre ktorú sa dostal do omeškania, čo je premietnuté do § 122 CSP. Ustanovenie § 277 je špeciálnou úpravou voči § 122 CSP, preto nemožno od žalovaného požadovať, aby splnil povinnosť v zmysle § 122 CSP aj v zmysle § 277 CSP, a prípadné nesplnenie povinnosti podľa § 122 CSP sankcionovať nevyhovením návrhu podľa § 277 ods. 1 CSP. V tomto prípade sa § 122 o odpustení zmeškania lehoty neuplatní, keďže postup podľa § 277 je *lex specialis* pred všeobecným režimom § 122 CSP (porov. ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. *Civilný sporový poriadok*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1006.).

14. Nemožno preto prijať ani argumentáciu sťažovateľky, že žalovaný sa o konanie nezaujímal, pretože nepodal vyjadrenie skôr ako v rámci návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, keďže žalovaný takúto povinnosť nemal, ale postupoval v súlade s § 277 ods. 1 CSP.

15. K namietanému porušeniu princípu kontradiktórnosti konania sťažovateľka uvádza, že po tom, ako sa dozvedela o podaní návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, k nemu podala sama vyjadrenie. Jeho obsahom bolo jednak posudzovanie, či právny zástupca žalovaného mal povinnosť informovať o svojej práceneschopnosti žalovaného, resp. urobiť iné kroky na odvrátenie zmeškania lehoty, čo zopakoval aj v podanej ústavnej sťažnosti a s čím sa ústavný súd už vysporiadal. Druhou okolnosťou bolo spochybnenie nemožnosti oboznámiť sa s obsahom žaloby a jej príloh, ktoré žalovaný zaslal svojmu právnenému zástupcovi, keďže sťažovateľka uviedla, že ten istý právny zástupca v prvý deň práceneschopnosti vypracoval a odoslal konajúcemu súdu podanie v inej právnej veci, čo malo nasvedčovať tomu, že právny zástupca žalovaného mal prístup k svojmu pracovnému počítaču.

16. Z pohľadu ústavného súdu možno hovoriť o pochybení okresného súdu, ktorý ak mal v čase svojho rozhodovania k dispozícii vyjadrenie sťažovateľky, mohol sa s ním v napadnutom uznesení vysporiadať relevantným spôsobom napriek tomu, že nebolo jeho povinnosťou vyzývať sťažovateľku na podanie vyjadrenia k návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie. Uvedené pochybenie ale podľa názoru ústavného súdu nedosahuje takú intenzitu, aby bolo spôsobilé zasiahnuť do podstaty základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. V merite veci sa naďalej koná a sťažovateľka môže účinne využívať dostupné prostriedky procesnej obrany a procesného útoku na preukázanie svojho uplatneného nároku.

17. V závere možno konštatovať, že napadnuté uznesenie okresného súdu nie je zaťažené takou procesnou vadou, ktorá by bola spôsobilá zasiahnuť materiálne do sťažovateľkou označených práv. Nie je úlohou ústavného súdu vykladať pojem ospravedlniteľné dôvody, úlohou ústavného súdu je posúdiť, či výklad okresného súdu je zlučiteľný s podstatou základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. V tomto prípade okresný súd ako ospravedlniteľný dôvod uznal práceneschopnosť právneho zástupcu žalovaného, čo je, ako bolo konštatované, objektívnou okolnosťou, ktorej existenciu ako takú sťažovateľka uznáva. Ďalšie posudzovanie možností, ako mal právny zástupca v čase svojej práceneschopnosti postupovať, a analyzovanie závažnosti

priebehu jeho ochorenia prekračuje medze ústavnoprávneho prieskumu a z pohľadu vedenia konania o veci samej nie je relevantné.

18. V tomto prípade pre účely riadnej realizácie garancií obsiahnutých v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, zohľadňujúc aj fázu konania, keď bolo napadnuté uznesenie vydané, t. j. krátko po podaní žaloby, je vhodnejšie uprednostniť pokračovanie v konaní o merite veci, ak na to budú splnené zákonné podmienky, pred sankcionovaním žalovaného vydaním rozsudku pre zmeškanie, ktorý založil ospravedlniteľnosť dôvodu, pre ktorý nepodal vyjadrenie k žalobe, na práceneschopnosti právneho zástupcu ako objektívnej okolnosti. Kontumačné rozsudky sú sankciou za nezáujem o konanie, pričom tento nezáujem je potrebné hodnotiť v širších súvislostiach s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu, ktoré podľa ústavného súdu v tomto prípade nesvedčia jednoznačne o tvrdenom nezáujme o konanie zo strany žalovaného.

19. K poukazu sťažovateľky na viaceré rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa spochybňovania účinnosti doručovania do elektronickej schránky ústavný súd uvádza, že v tomto prípade žalovaný nespochybňoval účinnosť samotného aktu doručenia, okolnosti ním uvádzané nastali až po riadnom doručení, teda tieto rozhodnutia nie sú aplikovateľné na prípad sťažovateľky.

20. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozhodnutím a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jej návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu